

Bijlage bij registratienummer 2233978/2233984

Toelichting landelijke en Europese ontwikkelingen

Water en bodem sturend

In november 2022 is de 'Water en Bodem sturend brief ([Kabinet maakt water en bodem sturend bij ruimtelijke keuzes | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#))' vastgesteld door het kabinet. Deze beleidslijn beschrijft hoe we in onze ruimtelijke ontwikkeling rekening houden met het water- en bodemsysteem en dat als uitgangspunt te nemen. Het doel is dat bij de ruimtelijke inrichting van Nederland meer rekening wordt gehouden met een gezonde bodem en genoeg schoon water, maar ook dat de gevolgen van klimaatverandering zo veel mogelijk door het water en bodemsysteem kunnen worden opgevangen. Het Rijk heeft de provincies de opdracht gegeven om de uitgangspunten van de brief mee te nemen bij de verschillende gebiedsopgaven.

Water en bodem sturend sluit aan bij de ambitie van de provincie Noord-Holland om in 2050 klimaatbestendig en water robuust ingericht te zijn. Bodem en water hebben ruimte nodig, ondersteunen gebiedsopgaven en vragen om een integrale gebiedsafweging. Acteren op de gevolgen van klimaatverandering is een continu zoekproces met nog veel onzekerheden. Dat wil zeggen het mogelijk maken van: slimme combinaties; gebiedsuitwerkingen die passen in een gebied; ruimte voor innovaties en experimenten en rekening houdend met het feit dat niet alle wateropgaven binnen de provinciegrenzen geregeld kunnen worden.

Momenteel worden de uitgangspunten van de Water en Bodem Sturend brief zoveel mogelijk meegenomen in de gebiedsopgaven van o.a. het Provinciaal Programma Landelijke gebied. Ook zijn we instrumenten aan het ontwikkelen om beter inzichtelijk te maken wat de opgave voor Water en Bodem Sturend is ([Signaalkaart klimaatadaptatie](#)) en zijn we samen met gebiedspartners en het Rijk aan het bekijken wat er voor borging noodzakelijk is en waar dat het beste geborgd kan worden. De verwachting is dat de uitgangspunten voor Water en Bodem sturend in 2027 zullen landen in de herziening van het Deltaprogramma en het Nationale waterprogramma, en mogelijk ook in ons provinciale beleid zoals het Regionale Waterprogramma 2027-2032 of anderszins.

Nationaal Programma Bodem en Ondergrond

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is een Nationaal Programma Bodem en Ondergrond aangekondigd, met als doel "het duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem, ondergrond en grondwater". Dit programma zet voor de komende jaren de koers uit voor de invulling van de balans tussen beschermen en benutten van de bodem. In het Bestuurlijk Overleg Bodem van 6 juli 2023 hebben het Rijk en de koepels van medeoverheden afgesproken dat dit programma interdepartementaal en interbestuurlijk wordt uitgewerkt, in lijn met de bestuurlijke afspraken Bodem en Ondergrond 2023-2030 en de daaruit volgende samenwerkingsagenda (zie verder in deze brief). Naast de afspraken uit de NOVI, moet het programma ook invulling geven aan de

Bijlage bij registratienummer 2233978/2233984

actielijnen uit de Structuurvisie Ondergrond (2018) en aan de structurerende keuzes en maatregelen uit de Kamerbrief Water en Bodem Sturend (2022) die betrekking hebben op bodem, ondergrond en grondwater. Tevens kijkt het programma ook vooruit naar mogelijke (toekomstige) vereisten vanuit Europees beleid. In 2024 wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van dit landelijke programma.

Herziening landelijk bodembeleid

Op Rijksniveau wordt door het Ministerie van I&W in samenwerking met de koepels van medeoverheden gewerkt aan de herijking van de bodemregelgeving. In de [Verzamelbrief bodem en ondergrond 2023](#) wordt dit voornemen door de Staatssecretaris toegelicht aan de Tweede Kamer. Het doel van de herijking is om tot een solide toekomstbestendig bodemstelsel te komen, waarin bodem en grondwater beschermd zijn, in balans met het benutten van de bodem voor maatschappelijke opgaven zoals de woningbouwopgave en het veilig en klimaatbestendig inrichten van onze watersystemen.

De herziening richt zich op knelpunten en beleidskeuzes rondom het toepassen van secundaire grond- en bouwstoffen zoals thermisch gereinigde grond, staalslakken en bodemmassen, het hergebruik van grond en baggerspecie en de uitvoer van bodemsaneringen (o.a. omgang met diffuus lood, overgangsrecht en zorgplicht).

Vanuit de PFAS-problematiek is vanuit de provincies aangedrongen op het beoordelen van de aansluiting van de bodemregelgeving op de waterregelgeving (KRW), mede vanuit de wens om PFAS-normen voor de bodem generiek in de landelijke regelgeving op te laten nemen. Vanuit een inventarisatie van de knelpunten en oplossingen blijkt dat de KRW hier weinig ruimte voor biedt. Het Rijk heeft aangekondigd hiervoor het gesprek te zullen gaan voeren met andere lidstaten en de Europese Commissie over het hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie. Deze problematiek maakt vooralsnog geen onderdeel uit van de herijking van de bodemregelgeving.

Europese richtlijn bodem

Op 5 juli 2023 heeft de EU een nieuwe Bodemmonitoringsrichtlijn gepubliceerd om bodems te beschermen, te herstellen en duurzaam te gebruiken. De richtlijn was aangekondigd in de EU Bodemstrategie. Met de richtlijn geeft de Commissie een kader om bodems in 2050 in een gezonde toestand te krijgen en te houden. Zo kunnen ze bijdragen aan milieu-, maatschappelijke en economische behoeften. In de richtlijn worden drie typen maatregelen genoemd, waar diverse verplichtingen onder hangen: 1. Monitoring en beoordeling gezondheid bodems, 2. Duurzaam beheer van bodems en 3. Identificeren en beheer van verontreinigde bodems.

De EC komt zoals benoemd met een kader voor bodemmonitoring dat inzicht moet geven in het effect van bodemverbeterende-maatregelen en beheersmaatregelen (of dus

Bijlage bij registratienummer 2233978/2233984

bodembeheersmaatregelen). Dit moet leiden tot continue verbetering van de bodemgezondheid en vitaliteit. Te monitoren parameters zijn onder meer verzilting, erosie, koolstofverlies, verdichting, nutriënten, chemische verontreiniging en waterretentie, evenals de snelheid van bodemafdekking en ruimtebeslag.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft in overleg met andere ministeries, het IPO, de VNG en de UvW en experts een fiche opgesteld voor de beoordeling van nieuwe beleidsvoorstellen vanuit de EU (BNC-Fiche). Dit fiche geeft een eerste aanzet voor de positiebepaling van Nederland over deze richtlijn.

Om de impact van dit voorstel te doorgronden en (waar nodig) daarop te kunnen reageren richting Europa en/of Rijk is door de provincies, waterschappen en gemeenten gezamenlijk opdracht gegeven voor de uitvoer van een decentrale impactanalyse. Aandachtspunten uit deze analyse zijn meegegeven aan het Rijk als input voor het BNC-fiche, en kunnen te zijner tijd worden meegenomen in de gesprekken met het Rijk bij de implementatie van de voorziene EU-wetgeving. Hoe de definitieve Richtlijn eruit zal komen te zien en welke concrete afspraken de EC met de lidstaten maakt is op het moment nog niet duidelijk, omdat het proces voor de totstandkoming van de definitieve richtlijn nog volop bezig is.

Het voorstel voor de Richtlijn sluit aan bij de Europese Green Deal en de Nederlandse inzet hierop. Met een uitgebreidere kennis van de bodemgezondheid kunnen de oorzaken van bodemdegradatie beter worden aangepakt en wordt afwenteling naar toekomstige generaties voorkomen. Een gezonde bodem levert diensten voor vele maatschappelijke opgaven. Daarom moet verdere degradatie van de bodem worden voorkomen. De keuzes in de Kamerbrief 'Water en Bodem Sturend' sluiten voor de bodemaspecten goed aan op de principes van de voorgestelde Richtlijn.